

Актуальні проблеми навчання іноземних мов в умовах дистанційної освіти

Отже, технологія дистанційного навчання, безсумнівно, буде продовжувати вдосконалюватися, а ціна буде падати, як це часто буває з технологіями, коли вони увійдуть в широке використання. Незважаючи на проблеми студентів з дистанційним навчанням, дослідження показують, що вони відносно задоволені тим, що отримують. Не дивлячись на потребу в поліпшенні, майбутнє дистанційного навчання здається світлим. Збільшення числа студентів, які відвідують заняття дистанційного навчання, наголошує на необхідності всебічного і продуманого розвитку дистанційної освіти, якщо такий вид навчання має стати освітньою моделлю майбутнього.

Безперечно, розвиток дистанційного навчання буде продовжуватися і вдосконалюватися із розвитком інтернет-технологій і вдосконалення методів дистанційного навчання.

Література:

1. Биков В.Ю., Кухаренко В.М., Сиротенко Н.Г. та ін. Технологія створення дистанційного курсу. Навч. посібник / За ред. В.Ю. Бикова та В.М. Кухаренка. К.: Міленіум, 2008. 324 с.
2. Лист Міністерства освіти і науки України щодо освітнього процесу в дистанційному режимі від 15 грудня 2020 р. № 1/9-688. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-osvitnogo-procesu-v-distancijnomu-rezhimi>
3. Ліцензійні умови надання освітніх послуг у сфері вищої освіти за дистанційною формою навчання: Проект прийнятий за основу на засіданні ДАК 21.06.2005 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-p>
4. Про затвердження Положення про дистанційне навчання: Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.09.2020 № 1115. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#n8>
5. Imel S. Myths and realities of distance learning. Columbus, Ohio: ERIC Clearinghouse on Adult, Career, and Vocational Education. Ohio State University. 1998. (Eric Document Reproduction Service No. ED 414 446).
6. Moore D.R., & Lockee V.B. A taxonomy of bandwidth: considerations and principles to guide practice in the design and delivery of distance education. Unpublished manuscript: Portland State University. 1998.

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ТЕКСТУ В АСИНХРОННОМУ ФОРМАТІ НАВЧАННЯ

Галина Олейнікова

*кандидат філологічних наук, доцент
Ізмаїльський державний гуманітарний університет
oleinikova1211@gmail.com*

У світлі останніх подій пов'язаних з глобальною пандемією COVID-19, функціонування всієї системи освіти привели до найбільшого збою за всю історію розвитку освітніх процесів. Статистка показує, що порушення навчального режиму роботи торкнулося близько 1,6 мільярда учнів в більш ніж 190 країнах і на всіх континентах.

Однак не можна не помітити, що криза стала стимулом і потужним поштовхом для інновацій в сфері освіти. Для забезпечення безперервного процесу навчання і професійної підготовки студентів, учнів шкіл стали застосовуватися нові підходи до самої системи викладання: від радіо і телетрансляцій уроків провідними вчителями країни до надання електронних платформ і комплектів матеріалів для вивчення як вдома самостійно, так і роботи в онлайн режимі разом з викладачем.

Онлайн режим або асинхронна форма освіти – це формат навчання, коли процес передачі знань або умінь не прив'язаний до певного місця і часу. Асинхронне дистанційне навчання стало популярним з розвитком інтернет-технологій і особливо стало активно застосовувати багатьма вчителями шкіл і викладачами вищих навчальних закладів в період пандемії COVID-19,

Наша стаття присвячена навчанню іноземної мови з позиції філологічного аналізу тексту. Бо в світлі сучасних вимог до викладання іноземної мови актуальним є питання про необхідність володіння іноземною мовою для здійснення професійної діяльності на міжнародному рівні, в тому числі і в академічній сфері, де тенденції до інтернаціоналізації простежуються особливо яскраво.

Філології як наука спочатку була пов'язана з вивченням літературних типів словесних творів, які протягом багатьох століть традиційно інтерпретуються в нерозривній єдності змісту і сенсу творів. В якості центральної одиниці виступає текст, який сприймається як «твір речетворческого процесу, що володіє завершеністю, об'єктивувати у вигляді письмового документа, літературно оброблене відповідно до типу цього документа; твір, що складається з назви (заголовок) і ряду особливих одиниць (прозових строф, см. гл. XLIX), об'єднаних різними типами лексичної, граматичної, логічної, стилістичної зв'язків, що має певну цілеспрямовану і прагматичну установку.

Цілеспрямованість і прагматична установка тексту, що забезпечують цілісність і зв'язність його різних прозових строф, проявляються перш за все в формах викладу текстової інформації – власне авторської чи чужий» [4, с. 43].

Генезис мовностилістичних аналізу художнього тексту сходить до праць Л.В. Щерби і В.В. Виноградова. Спроби Л.В. Щерби визначити присутність виразних засобів мови в творі, їх роль і значення ототожнювалося з ідейним задумом всього твору, що позиціонував художній текст як іманентна явище. В.В. Виноградов запропонував ідею про перспективи аналізу мови художнього твору з позицій проєкційного методу, що ототожнює розгляд мови як елемента загального літературно-мовного контексту [3].

Активізація процесу вивчення теорії лінгвістичного тексту спостерігається в 70-і рр. ХХ ст. Багатопланові дослідження детермінують ідею комплексного підходу до дослідження художнього тексту. В 2000 роках на перший план дослідники висуваються ідеї вивчення взаємодії мовних одиниць в рамках авторського тексту з метою повного розкриття авторської естетичної концепції. Особлива роль відводиться імплементації та комбінаторності стилістично елементів і структур, внутрішньої мовної організації тексту, взаємозв'язку мовного і смислового рівнів тексту з позицій ефективної реалізації авторської інтенції. Різноманітні підходи вивчення матеріалу дослідження обґрунтовує практику взаємодоповнююче застосування лінгвістичного та стилістичного аналізів художнього тексту. Це роботи зарубіжних і вітчизняних лінгвістів Н.С. Валгина, А.І. Горшковій, С.Г. Ілленко, В.А. Кухаренко, І.М. Колегаєва, Л.Ю. Максимової, В.В. Одинцова, Г.А. Олейнкіової, Л.Ф. Тарасова, Н.М. Шанського та інші.

На наш погляд, для аналізу мовностилістичних особливостей тексту, перш за все необхідно провести поетапний аналіз твору. При такому аналізі текст розглядається як якась багаторівнева система, в якій всі рівні можуть служити матеріалом щодо автономного дослідження і в той же час тісно пов'язані між собою. «Текст у цьому аналізі сприймається не як механічна сума складових його елементів, і «окремість» цих елементів втрачає абсолютний характер: кожен з них реалізується лише в ставленні до інших елементів і до структурному цілому всього тексту» [5, с. 11].

Програма курсу «Мовностилістичний аналіз тексту» призначена для вивчення мовних явищ у творах англійських, американських письменників і поетів 19-20 століть. Пропонований курс допомагає забезпечити більш високий рівень мовної підготовки здобувачів вищої освіти. Робоча програма включає в себе 14 лекцій, 32 семінарських занять і 72 години відводиться на самостійну роботу студентів.

Головним завданням пропонованого курсу є «вивчення образотворчих засобів художнього тексту, того естетичного ефекту, який дає їх синтез» [6, с. 24]. Дуже важливо знайти в тексті «ключові» стежки і фігури, які з одного боку, допомагають автору в здійсненні задуму і з іншого, читачеві осмислити і зрозуміти ту авторську інтенцію, яка закладена в самому стрижні твору. Такі стежки несуть стилістичну функцію викладу матеріалу, визначають той «виразний потенціал взаємодії мовних засобів в тексті, що забезпечує передачу поряд з предметно-логічним змістом тексту також ... і естетичну інформацію» [1, с. 42]. Метою вивчення дисципліни є: ознайомлення студентів із загальними положеннями та принципами лінгвістично-стилістичного аналізу тексту, вивчення засобів реалізації образних можливостей мовних одиниць у тексті, поглиблення навичок володіння англійською мовою на базі інтерпретації творів різної функціональної спрямованості.

Існує кілька підходів при вивченні лінгвістичного аналізу тексту. Зупинимося конкретно на такому вигляді, який найбільш часто використовується студентами ІДГУ.

Схема даного мовностилістичного аналізу художнього тексту базується на підході, запропонованим Л.А. Новиков і передбачає собою аналіз, що складається з трьох частин.

Перша частина аналізу - це дослідження основного змісту художнього твору з метою осягнути авторський задум, зрозуміти ідею, визначити авторську позицію (суб'єктивізовану або об'єктивовану) і побачити спосіб її викладу (від 3/1-го особи) в образах / персонажах. Тут необхідні спільні знання про текст, тобто знання, що лежать «поза цього тексту» і взяті з інших джерел: історична епоха, подія або факт, що послужили основою твору, прототипи героїв і т.д.

Друга частина дослідження художнього твору – це аналіз і глибоке вивчення композиційної структури твору. Тут в першу чергу важливо побачити і зрозуміти принцип організації тексту, розглянути і проаналізувати композиційно-мовленнєву організацію тексту, визначити методи характеристики персонажів (прямий // непрямий), а також систему образів і їх розвиток.

Третя частина – вивчення самих образотворчих засобів в їх ідейно і композиційно цілеспрямованій представленості в уже згаданому тексті. Необхідно підкреслити, що тут мається на увазі не суцільний аналіз мови, тобто всіх його «ярусів» (лексики, граматики і т.д.), а виборчий аналіз, при якому особливий наголос робиться на стилістичні доміанти тексту. Такими доміантами є одиниці, які «переважають у тексті, займають в ньому сильні позиції і беруть участь у формуванні його концептуального семантичного простору». Провідне місце серед подібних одиниць відводиться символам художнього тексту. Символ відноситься до виразного знаку, який, в свою чергу, є своєрідним провідником емоційно-естетичної та ціннісної позиції автора твору.

На даному етапі аналізу студенти повинні глибоко усвідомити і проінтерпретувати авторську позицію і намір. Так як вичленення символу, його вмале знаходження досить складний шлях. Бо «зміст символу об'єктивно виявляє себе не як готівку, а як динамічна тенденція: він не даний, а заданий» [7, с. 379]. Цей сенс не можна роз'яснити, звівши до однозначної логічної формули. Його можна лише пояснити, співвідносячи з подальшими символічними зчепленнями, які підведуть до більшої ясності. Символу притаманне «метафоричний початок, що міститься і в поетичних стежках, але в символі воно збагачене глибоким задумом» [2]. Як зазначає А. Кв'ятковський, глибина символічного образу обумовлена тим, що «він з рівною підставою може бути прикладений до різних аспектів буття» [7, с. 263] Слід зазначити, що завдяки попереднім двом пунктам аналізу, студент може отримати загальне уявлення про текст і зрозуміти ідею і специфіку мовної структури твору і потім, аналізуючи стилістичні прийоми і засоби, авторські особливості зображення персонажів і подій, розкрити той ключовий момент внутрішньої організації, символ аналізованого тексту. Мета такого аналізу – виявлення «мовної оболонки літературного образу», створеної взаємодією різних мовних засобів.

Звідси складається наступний ланцюжок аналізу: ідея

композиція (образи) \longrightarrow індивідуальний / авторська мова.

Така послідовність, на думку Л. А. Новикова, найбільш вдала і успішна на практиці.

В асинхронному форматі навчання даний курс передбачає собою роботу і вивчення матеріалу на платформі Moodle, яка розроблена і широко використовується в режимі онлайн при навчанні студентів ІДГУ і в системі Google Meet, яка дає можливість практично продемонструвати свої роботи і обговорити спірні питання. Весь лекційний матеріал висвітлюється наживо і проходить на платформі Google Meet.

Так, прослухавши лекцію на тему «лексичні-стилістичні прийоми англійської мови», яка пропонується студентам в форматі презентації, студенти наочно можуть бачити використання того чи іншого лексико-стилістичного прийому (епітета, метафори, порівняння, гіперболи та інших) в різних прикладах, взятих з різних англо-американських творів. Наступне лекційне заняття починається з роботи самих студентів, де вони наочно демонструють використання вивчених раніше мовних стежок і прийомів, демонструючи свої приклади, взяті з різних художніх джерел. Дане положення демонструє активну участь студентів в процесі освоєння і використання досліджуваного матеріалу, що істотно полегшує наступні введення нового матеріалу.

У свою чергу, весь лекційний матеріал в тезисній формі викладу разом із завданнями до семінарських занять, завданнями самостійної роботи представлений в електронному форматі на платформі Moodle. Тут студенти показують свої письмові відповіді на запропоновані питання і мовностилістичні аналізи художніх текстів, зроблені ними самостійно.

Завдяки вмінням аналізувати текст іноземною мовою, студенти можуть зрозуміти особливості образного і ідейного плану тексту, осмислити мовну і структурну організацію тексту, визначити зв'язки і відносини мовних одиниць різних рівнів у уже згаданому творі і усвідомити авторську стратегію естетичної концепції твору.

Звідси можна зробити висновок, що даний підхід мовностилістичних аналізу тексту є в деякій мірі інтерактивну комунікацію між викладачем і студентом, що в більшій мірі відповідає цілям вивчення даного предмета і який включає в себе не тільки аналіз і вивчення рівнів мови (структурних, змістовних, композиційних і ін.), виявлення мовностилістичних особливостей твору, а й дозволяє студентам поглибити, розширити свої знання, вміння та навички, що сприяє підвищенню культури усного та писемного мовлення, що вивчається.

Література:

1. Арнольд И.В. Стилистика. Современный английский язык: Учебник для вузов. 5-е изд., испр. и доп. М.: Флинта: Наука, 2002. 384с.
2. Бабенко Л.Г., Казарин Ю.В. Лингвистический анализ художественного текста. Теория и практика: Учебник; Практикум. 2-е изд. М.: Флинта: Наука, 2004. С.216
3. Виноградов В.В. Избранные труды: О языке художественной прозы. М.: Наука, 1980. 360 с.
4. Гальперин, И.Р. Текст как объект лингвистического исследования. М.: Наука, 1981. 140 с.
5. Лотман Ю.М. Анализ поэтического текста. Структура стиха. Л. 1972. С. 11
6. Новиков Л.А. Художественный текст и его анализ. Изд. 3-е М.: Издательство ЛКИ, 2007. 304с.
7. Квятковский А. Поэтический словарь. М.: Советская энциклопедия, 1966. URL: https://royallib.com/book/kvyatkovskiy_a/poeticheskii_slovar.html